

ZPRÁVY

Sport a společnost sociologickou perspektivou zemí višegrádské skupiny

The Interaction of Sport and Society in the V4 Countries

Budapešť, 14.–15. listopadu 2011

Vzájemné vztahy sportu a společnosti prošly v naší kulturní sféře zejména v posledních dvou dekadách výraznými proměnami. Platí to dvojnásob o tzv. postkomunistických zemích, programově vývojově nastavených na celkovou politickou, ekonomickou a kulturní rekonstrukci. Ta přinesla i v zemích višegrádské skupiny významné posuny ve fungování a významu sportu jako nezastupitelné sociálně kulturním fenoménu. Od svého založení si tak země sdružené v této skupině kladou také otázku, jakou úlohu sehrává sport v širším kontextu společenského vývoje v nových podmínkách liberálně demokratické společnosti. A uprostřed listopadu 2011 tak uspořádala mezinárodní konferenci „*Vztah sportu a společnosti v zemích V4*“, které se pod patronací Maďarské akademie věd, Maďarského olympijského výboru a Ministerstva zahraničí Maďarské republiky zúčastnili přední odborníci ze světa sportu. Konference se odborně a tématicky opírala o dva okruhové problémy: 1. Co sport očekává od společnosti; 2. Co společnost očekává od sportu. Zvaní sociologové sportu zemí V4 – Maďarska, Polska, Slovenska a České republiky tak klíčovými přednáškami rozvířili diskuzi zhruba pěti desítek účastníků tohoto zcela mimořádně tématicky jasně pracovně zaměřeného shromáždění, když závěr konference tvořilo půldenní diskusní fórum u kulatého stolu. Iniciátorkou této ojedinělé akce byla známá maďarská socioložka prof. *Gyöngyi Szabó Földesi*, která také byla pověřena výběrem protagonistů konference vázaných tématicky striktně k nastoleným problémům světa sportu.

V prvním programovém bloku *Co sport očekává od společnosti?* právě tato emeritní profesorka shrnula základní očekávání maďarského sportu vzhledem ke společnosti: legálně stabilní prostředí, nezávislost občanských sportovních organizací v kontextu volnočasového sportu a zejména vyvážený poměr rekreačního a elitního vrcholového sportu. A to především vzhledem k dosavadní praxi některých sportovních lobby. Polská reprezentace prezentovala vystoupením *Filipa Kobiela* celkový pohled na situaci sportu našich severních sousedů periodizací vztahu sportu a státu léty stalinismu (1949 – 1956), socialistickou érou (1956 – 1989) a transformací společnosti a sportu po roce 1990. Za aktuální problém polské sportovní scény pak považuje spolu pořádání evropského fotbalového šampionátu v roce 2012 a to zejména v kontextu s fenoménem pseudo-fanoušků a fotbalových chuligánů. V situaci nepřítomnosti pozvané delegátky *Ireny Slepíčkové* vystoupil za českou stranu v tomto programovém bloku improvizovaným vystoupením *Aleš Sekot*, aktualizující téma vztahu sportu a společnosti nedávnými problémy financování českého sportu cestou „metody Szaka“. Prezentace slovenských referentů (*Elena Bendíková, Beáta Dobay, Ludmila Jančoková*) bylo vyčerpáno kolektivním vystoupením informujícím o situaci v tendencích vývoje zájmu o sportovně pohybové aktivity našich východních sousedů; za klíčový význam sportu pro společnost byl tak akcentován zdravotně kondiční stav obyvatelstva.

Tématický blok *Co společnost očekává od sportu?* otevřel český referující *Aleš Sekot*, shrnující úroveň sportu jako jedinečné pohybové aktivity a jako nejrozšířenější divácké formy masové kultury. Klíčovou otázku směřoval ke kondičním a zdravotním funkcím jednotlivých úrovní sportu v kontextu sílících dopadů tzv. sedavé společnosti a zdůraznil tak nezastupitelný význam pohybových v rovině aktivního životního stylu. Maďarský úhel pohledu prezentovala *Andrea Gál*, když si posteskla nad pokračujícím modelem orientace finanční a organizační podpory elitních sportů na úkor sportu pro všechny, školní výuky tělesné výchovy či vytváření možností pro sportování fyzicky a psychicky znevýhodněných občanů. Polský referující *Piotr Rymarczyk* pozitivně hodnotil společenský přínos sportu na poli všestranné socializace jedince a podpory individuálního zdraví a kondice. Naopak trpce konstatoval relativně nízkou úroveň sportovně pohybových aktivit polské populace a tradičně slabou úroveň „třetího sektoru“, jako nezastupitelné součásti vyváženého rozvoje sportu v dané společnosti.

Nedílnou součástí intenzivního jednání čelných představitelů společenských věd o sportu zemí višegrádské skupiny byla i závěrečná diskuze kolem kulatého stolu, specifikující některé již navozené konferenční pro-

blémy. Příspěvky oscilovaly především kolem problematiky hodnotových aspektů sportu; úvodní vysoce teoretický impulz dal *János Farkas*, když prizmatem metrického a strukturálního přístupu ke sportu připomenul jeho krajně komplexní společenský rámec, s dominující hodnotou „sociální zdraví“. *János Gombocz* kriticky připomenul některé problémy maďarské sportovní pedagogiky, ke kterým předně přičítá nedostatečnou provázanost výzkumné orientace a publikační zaměřenosti na širší interpretační kontext zejména přírodních věd. *Katalin Vermes* v této souvislosti připomenula přetrvávající propast mezi badatelskou orientací zaměřenou hodnotově a disciplínami ukotvenými v exaktních datech. V rovině sportu pak zdůraznila nutnost spojení kondičních a morálních stimulů aktérů. *Ivo Jirásek* pak nastolené téma akcentoval z pozic filozofické kinantropologie.

Není nadbytek konferencí, pojednávajících důsledně tématicky o klíčovém stěžejním problému světa sportu. Budapešťské setkání předních sportovních odborníků zemí vícehrádké skupiny patří však k těm, které zevrubně a důsledně nahlíží vztah sportu a společnosti ve vzájemných souvislostech a přinejmenším adresně otevírají dosud plně nezodpovězené sumy otázek souvisejících se vzájemnými očekáváními těchto klíčových fenoménů sociologie sportu. Tím spíše, že možnou bází dalších odborných diskuzí na toto téma je i v době konání této prestižní akce (odborně garantované prezidentem issss *Jerzym Kosiewiczem*) vydaná knižní publikace „*The Interaction of Sport and Society in the V4 Countries*“.

Aleš Sekot

ZPRÁVY

Letní škola Riccione (Itálie, červen 2011)

V rámci programu Erasmus pořádala Boloňská univerzita již 8. mezinárodní letní školu pro partnerské evropské univerzity se zaměřením na tělesnou výchovu a sport.

Kurz byl určen pro studenty sportovních věd a pro sportovní instruktory a manažery. Setkání se konalo pod názvem “Sun, Sand and Sea: for Exercise and Sport”. Vždy 6 studentů a jeden učitel z partnerských 12 evropských a jedné kanadské univerzity měli možnost se sejit v přímořském letovisku Riccione, aby si během 12 dní vyměnili zkušenosti a přiučili něco nového.

Všechny dny měly podobný scénář: Posluchači se shromažďovali buď na akademické půdě riminské odbočky Boloňské univerzity anebo v přednáškovém sále v hotelu. Dopoledne probíhaly přednášky, workshopy a práce ve skupinách. Skoro 80 studentům se věnovali akademici z řady univerzit a seznamovali nás s novým obsahem předmětů, které definují kulturní rovinu sportovních věd. Dopoledne, samozřejmě až po pravidelné siestě, bylo věnováno sportovní aktivitě. Každý se těšil na přechod od dopolední teorie k odpolednímu pohybu. Studenti byli od začátku rozděleni do mezinárodních skupin, ve kterých absolvovali sportovní aktivity po celou dobu pobytu. Široká nabídka sportů probíhala obvykle ve dvou blocích od 15–17 a od 17–19 hodin, někdy spojených. Pro střeoevropské účastníky byla velmi lákavá možnost vyzkoušet si tradiční i netradiční plážové disciplíny jako je beachvolejbal, plážový fotbal, plážová házená, beach nordig walking nebo kite surfing. Studenti si mohli vybrat i z úpolových sportů, které vedla Češka Mgr. Jitka Chvátalová. Večer byl společenský program v režii vždy jedné mezinárodní skupinky, která nabídla svůj teambuilding i ostatním studentům.

Hlavním cílem letní školy bylo zdůraznit partnerství sportu a vzdělávání ve vývoji jedince, podpořit didakticko-vědeckou spolupráci mezi učiteli a posílit vnímání kultury a národních zvyklostí prostřednictvím smíšených skupinek studentů. Dorozumivacím jazykem byla angličtina. Čeští studenti patřili ke komunikačně zdatnějším. Italští hostitelé se rok od roku jako pořadatelé zlepšují. Hodnocení kurzu všemi účastníky bylo velice pozitivní, a doufáme, že 9. ročník bude opět s účastí českých studentů.

Jana Sklenaříková